HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מפקע. קורע: **נגמלה.** שהן תמימות מרוכות וכל זמן שמקטלן בפניה לא קנה: **ופרכינן וכיון דליכא גנגלי.** לקושטא שקורין מסטולד"ץ: **מפיק ליה עד פומיה ושקיל.** וכיון דמצי למטלקינהו קני ולענין שבת לא מיתסר עד דמפיק להו לבעלים דעל ידו הוא מגוד לרה"י שהרי לא יצאו: **ומכרכי עילויה.** שהן יכול להוציאן (ג) בלא בעלים: **קס חזיי כשיטתיה כו'.** משיצאו הפירות ועד"פ שגופו ברשות היחיד ולא למרינן מגד גופו שמיה מגד: **בללי פטור.** כל זמן שיש מקום לכלי בצימו: **ניד חייב. פטור.** לשגר גופו שמיה מגד דילו כאר גופו גרירא בכלי חייב וקשיא לתרוייהו למה שהחליפו שיטתן: **הסס למעלה מג'.** וטעמא משום דלא גמ ולא משום מגד גופו: **והכא למטה מג'.** לליכא למיפטריה משום הסמה דכמותה דמי: **מתני' אכן מפח בני קפח.** בכתף יצאו (במדבר ז) וימינו ושמאלו ומזיק תורם מרעה. ובפס רבינו יצחק בר יהודה מלאתי שלמר בפס רב המי שמפורש בהפ"ס ירושלמי (ג) ופקודת מלעזר בן אהרן הכהן שהן שמאור וקטורת הסמיס ומנחת התמיד ושמן המשחה (ד) [שמן] למד בימינו [ושמן] למד בשמאל והקטורת במיקו והחביתין בכתף: **מרפקו.** לייטיל"ש: **פונדו.** חוור מלוי: **ופיה למטה.** אין דרך הוצאה בכך אלא פיה למעלה דרך הוצאה: **שפה תלוקו.** שפה התחתונה: **גמ' המוליך משאוי למעלה מי'.** מעבירו בחוור בידו ואינו על כתפו וגבוה מן הארץ (ה) [עשרה] קלמר למי כמונח על כתפו ממניעין היא. והא דתנן (לקמן דף ק.) חזורק ד' אמות בכותל למעלה מעשרה כזורק בחור אלמא אין למעלה מעשרה רשות הרבים דווקא זורק אבל מעביר חייב לילף מבני קפח בשמשכן: **אפר על המשכן וגו'.** בקלעי החלר משמעי: **אף מוצת.** גובהו י' אמות והולרך לקובעו בקלעים של י' אמות רחב ומה למי מקיים וג' אמות קומתו (שמות כז) משמע סובב ולמעלה ומה למי מקיים וקומה ה' דקלעים משמע מזבח ולמעלה כך מפורש בזבחים (דף נט:) שהיו הקלעים ט"ו אמות: **מכאן אתה למד.** דקס"ד שאר כלוים נמי גזיכי כמקס: **תילתא מלעיל.** וכיון למזבח י' אמות והוא גובה בככתף כלכתיב (במדבר ז) ולבני קהת לא נתן (עגלות) וגו' והלויס י' אמות כי מדלו ליה תילתא למעלה מהמשכן או מכתיפו גמלא גבוה מן הארץ קרוב לשלים של י' אמות דהוו טובא טפי יותר מי' טפחים: **ואיבעיא לימת.** לא גזיכי לויס ולמו ממזבח גמריען דשמא לויס לא גזיכי אלא ז' אמות ואין מקום למזבח גבוה מן הארץ אלא ג' או ג' טפחים ומהרן גמר לה ר' אלעזר: **תשתה דלמעלה מי' קאי.** גובה שלו לויס אין גובהן של לויס ג' אמות כמוו מרי י"ס טפחים ואהרן אינו תלוי למטה מכתפותיהן אלא ו' טפחים וג' שליטי טפח מישתכח דגבוה י' ויותר: **וליגמר ממשה.** שפרס המשכן ומנמא דגובהן של לויס עשר אמות ושלש מלויס נוספו למזבח: **לימר מר.** במקבא דלריס: **אנשי הוצל.** היו נוטלין כדי מים ויין על רמשיהן ואין לוחזין לותם בידים: **מתני'**

דאי בעי מפקע ליה ושקיל בנסבא וכיון דאיבא שנצין מפיק ליה עד פומיה ושרי ושקיל ושנצין אגידי מגואי דליכא שנצין ואיבעיא אימא דאית ליה ומכרכי עילויה וכן אמר רבא לא שנו אלא בקופה מלאה קישואין ודלועין אבל מלאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד אבי אמר אפילו מלאה חרדל פטור אלמא קסבר אגד כלי שמיה אגד קס אבי בשיטתיה דרבא קס רבא בשיטתיה דאבי ורמי דאבי אדאבי ורמי דרבא אדרבא דאיתמר המוציא פירות לרה"ר אבי אמר ביד חייב בכלי פטור ורבא אמר ביד פטור בכלי חייב אפוך [א]ביד חייב והתנן [ב]פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס שניהן פטורין [ג]התם למעלה מג' הכא למטה מג': מתני' [ד]המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת [ה]כלאחר ידו ברגלו בפיו [ג]ובמרפקו באזנו ובשערו ובפונדתו ופיה למטה בין פונדתו לחלוקו [ג]ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין: גמ' אמר ר"א [ד]המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן משא בני קהת ומשא בני קהת מנלן [ו]דכתיב [1]על המשכן ועל המזבח סביב [ה]מקיש מזבח למשכן מה משכן י' אמות אף מזבח י' אמות ומשכן גופיה מנלן דכתיב [2]עשר אמות אורך הקרש וכתיב [3]ויפרוש את האהל על המשכן [ו]ואמר רב משה רבינו פרשו מכאן אתה למד גובהן של לויס עשר אמות וגמירי דכל טונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלתחת אישתכח דהוה מידלי טובא ואיבעיא אימא מארון [ו]דאמר מר ארון תשעה [ה]וכפורת טפח הרי כאן י' וגמירי דכל טונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלרע אישתכח דמלמעלה מי' הוה קאי וליגמר ממשה דילמא משה שאני [ג]דאמר מר אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה אמר רב משום רבי חייא המוציא משאוי בשבת על ראשו חייב חטאת שכן אנשי הוצל בשין ואנשי הוצל [י]רובא דעלמא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משום רבי חייא אחד מבני הוצל שהוציא משוי על ראשו בשבת חייב שכן בני עירו עושין כן ותיבטל דעתו אצל כל אדם אלא אי איתמר הכי איתמר [ה]המוציא משוי על ראשו פטור ואת"ל

דאי בעי מפקע ליה. נראה לר"י שכשיון שלכסה לא היו תפורות במחוק כמו שלנו ולסכי פריך ממקום שהפירה ולא ממקום אחר: **ורמי דאביי אדאביי.** [ט]קשיא ליה להס"ק דהך מילתא למייתי מיתמר בתר [א]להדור נהו: **התם למעלה מג'.** ומכי דלמו שמיה מגד גמה שהא ליכא כלפירא בקונטרס הקשה ה"ר אלחנן לרבה דמוקי מתני' בריש מכילתין (דף ד.) כר"ע דאמר קלוטה כמי שהומחה דמיא דהך בצה דמייתי הכא אמאי שכשיכם פטורין והלא למעלה מג' לר' עקיבא כמו למטה מג' לרבנן וי"ל דרבה סבר מגד מגד שמיה מגד וג' מפרס הסס למעלה מג' ואית לן למימר דשמיה מגד כדאמר בפ"ק (דף ג.) דשמיה מגד גריר הכא למטה מג' דלמו שמיה מגד: **לאחר ידו ברגלו.** ולפפיריס דגרס בלאחר ידו י"ל דברגלו הוי פירוס בלאחר ידו ומיהו גירסת קמא ניחא טפי דסכי תניא בברייתא בגמרא:

במרפקו. [ג] הוא שקורין[ו] קוד"ש ולא כמו שפירש בקונטרס לישל"ם מדתנן בהלות (פ"ח מ"ח) רמ"ח מבריס בחלס שלשים בפיסס היל ו' בכל אבמ שניס בקנה שניס במרפק אחד בזרוע (ז) שניס בכתף כו' משמע דמרפק הוא למטה מן הזרוע וכן בפרק האומר מקשי (ערכין יט:) ידי ורגלי עלי ממלא חביס מים ומכניס ביד על העיל וברגל על המרכובה ולעיל קרי ליה בתחניתין דהתם במרפקו ותרגום של אילי ידי מרפקי ידיה (יחזקאל יג) משמע דעיל היינו קוד"ש שהוא ביד כנגד מרכובה ברגל [ב]ובפ"ב דזבחים (דף יח:) לא יהגרו ביזע שהן חוגרין לא למטה מהמתיים ולא למעלה מלליהם אלא כנגד אילי ידיהם ואי אילי היינו לישל"ם היהן יהגרו למעלה מהם [ז]ועוד ת"ר כנגד אילייהן היהן חוגרים מדהכא שם היה מקום זיעה אלא ודאי היינו קוד"ש [ד]וכן יש להוכיח מכאן דלא כפירש"י דמקום המקום מפילין הוי בקנה למטה ממרפק דבכל מקום מהילין למעלה מהילין בזרוע ובמס' תלות (פ"ג מה) משמע דזרוע הוא למעלה ממרפק ועוד בפ' המוכר משקלי (שם ד' יט:) פריך וביל על העיל והכתיב והיה לאות על יד ותנא זה קיבורים ומשני לתורייתא קיבורים כולה פיוס קריוה יד בגלריס הלך אחר לשון בני אדם [ה]משמע דמקום מפילין הוי בקנה למטה ממרפק (ו) [ה]מן העליה: **המוציא בפיו כו'.** [ו]והא תנן בהמרו לו (בכיאות ד' יג:) אס היתה שבת והוליאו בפיו חייב ס"מ מולים שדרכן להוליאן בפיו בשעת הלילה: **אישתבח דלמעלה מי' הוה קאי.** דמכתף אדם עד לאהר שלא שמיה אגד [ד]כדאמר בתרגום מגלת אסתר פרשנדתא אמנטיא על תלת אמין וכן כלהו ורמשיהם (ה) היו קטועים ומקום דאמר (יומא נא.) דסוי כל גופו עולה בהן אפילו רחש בחמה על אמה ברוס ג' אמות דכשיכנס בניס יעלו למיס למעלה מרחשו [ח]ומוכין דאמר בסוף המוכר פירות (ב"ב דף ק:) [ט]לחוכן מרבע אמות היינו עס רחש ונוחר ועודי הארון עס מה שמשקעין לרון בתוך הכוך טפח או טפחיים וגבי ניזק לית ליה להכי"ת מרבע אמות בנא בתרא (דף ג:) [י]משום נוחר ורחש ובקל יגביה עלמו שיוכל לרחות [ט]לכך צריך מרבע אמות והא דאמרינן בני מי שהוליאוהו (עירובין דף מח.) דמקומו של מלס מרבע אמות היינו כשפוסבו ידו למעלה מרחשו[ט]: **ואת"ל**

שאם מעות יש בכיס דמצי למעבד הכי ודאי מחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת, ולא בהכין עסיק' בהא מתניתא אלא בה דבייתה בכי הא דאית ביה שבא דלא מצי למשקל מיניה מקפת עד מפיק ליה לכוליה, ולא מחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת. **והדר** מקשינן והאיכא שנאצי, ומפרקינן בדליכא. ואי [בעית] אימא לעולם דאיכא ומכרכי עילויה. [ג]**והא** קושיא איכא למידחוי ביה מילי כגון פירושא ומשוו לה לעניין מי שהוציא את הכיס דרך שוליו. ודרך דחוקה היא ולא סליק טעמייהו. וגמרא דיקא הכין הואיל ואיכא שנאצי, בדליכא. והכין פירשוהו רבותינו (ובו אתא דילמא) לענין מאי דקאמר[מר] אי דאפקיה דרך פיו הכי נמי, דאלמא מיחייב משום דאי בעי שקיל ונמצא בא לידי גניבה קודם שיבא לידי איסור שבת. ועלה קא מקשי לימה לי (אגרויר) [לאחיובי] בכי האי מלתא והיכי מצי לה למשקל מדרך פיו קמיה דנפקיה לשולייה והאיכא שנצי דאינן לולאות לידיעין בערי אל כריטה ואל כראטה (דיגיאדי) [דאגיד] עד שוליו בהדי הדדי. והכין הוה (מנהא) [מנהנא] דכיסי דההוא זמן, כההיא דתנן כיס של שנאצות שנילטו שנאצין טמא, נפשט שהורו. וכי האי לא מצי למשרייה (לגבישה) [לרישיה] אלא מכלפי שוליו דאלמא צריך להוציאו כולו. ודחינן איכא כיסי דלית להו שנצי, אי נמי דאית להו שנצי ומכרכי על פומייהו ואינן עקודין כלפי שוליו. **(ורבה) [ורבא]** סברה כחזקיה דאגד כלי לאו שמיה אגד, ואביי סברה כר' יוחנן דאגד כלי שמיה אגד. קס אבי בשיטתיה דרבא, פי' קס בשיטתיה והדר מן מימרא דנפקיה ואמר כמימרא

ז) נעיל א, ב, ג) פי' בין בגילי ידיו, ג) [גיל' העיון ומפקע], ד) לקמן ק., ה) [זבחים נט:], ו) נדרים לח. [בכורות מד.], ז) עירובין ד: סוכה קף ד: [סנהדרין ז.], ח) [נדה כו:], ט) נדרים לח. [ע"ש היטב ומלוה לישב], י) לקמן קמד: [עירובין כח. כט:], כ) [שבת פ"י ה"ג], ל) [במדבר ד], מ) [רש"ן], נ) קוד"ש בלע"ז פי"ל בונ"ץ ומ"ש בגי"ש בלע"ז מקפלי"ץ ומ"ש מתם שכתף שהוא בית השתי ועי' ממנחות לו. פומס' שם, ס) [וע"ש פומ' ממחות לו. ד"ה שקורין ומומ' מולין קו: ד"ה אמר רב מתיקי ומומ' עכיון יט. ד"ה מרפקיו ומומ' נדה ל: ד"ה שניו], ע) [שם ד"ה והכותין], פ) [וע"ע פומ' עירובין מח. ד"ה גופו ומומ' שפחים קט: ד"ה כרוס],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דכתיב אשר על המשכן: (ב) רש"י ד"ה ומכלכי וכו' לכוליהו. ג"א פי' לכתם: (ג) תום' ד"ה במרפקו הוא שקורין קוד"ש. ג"א נקמן בפ"ק הכונה דף ק"ל ע"ב פירש"י נופיש מרפקו לגלגלי ידיו ע"ש: (ד) בא"ד ואחד מזוע ודו' נכתף: (ה) ד"ה מהמשכן וכו' דראשיהם היו:

גליון הש"ס

תום' ד"ה ורמי דאביי וכו' קיס ל"י. כעין זה בתום' לעיל ט' ע"ב ד"ה הא לן ותע"ש:

לעזי רש"י

אשטולד"ץ [אישטירל"ש]. חבלים, שרוכים. אישיל"א. בית-שחי.

מוסף רש"י

מה משכן י' אמות. לריך קלעים למלר שפיניו מוקף גובה י' אמות, דא"ה הכי הוה נמלא מזבח למעלה מעשרה כמו שמלינו בחוור למעלה מעשרה רשות הרבים דווקא זורק אבל מעביר חייב לילף מבני קהת בשמשכן: **אפר על המשכן וגו'.** בקלעי החלר משמעי: **אף מוצת.** גובהו י' אמות והולרך לקובעו בקלעים של י' אמות רחב ומה למי מקיים וג' אמות קומתו (שמות כז) משמע סובב ולמעלה ומה למי מקיים וקומה ה' דקלעים משמע מזבח ולמעלה כך מפורש בזבחים (דף נט:) שהיו הקלעים ט"ו אמות: **מכאן אתה למד.** דקס"ד שאר כלוים נמי גזיכי כמקס: **תילתא מלעיל.** וכיון למזבח י' אמות והוא גובה בככתף כלכתיב (במדבר ז) ולבני קהת לא נתן (עגלות) וגו' והלויס י' אמות כי מדלו ליה תילתא למעלה מהמשכן או מכתיפו גמלא גבוה מן הארץ קרוב לשלים של י' אמות דהוו טובא טפי יותר מי' טפחים: **ואיבעיא לימת.** לא גזיכי לויס ולמו ממזבח גמריען דשמא לויס לא גזיכי אלא ז' אמות ואין מקום למזבח גבוה מן הארץ אלא ג' או ג' טפחים ומהרן גמר לה ר' אלעזר: **תשתה דלמעלה מי' קאי.** גובה שלו לויס אין גובהן של לויס ג' אמות כמוו מרי י"ס טפחים ואהרן אינו תלוי למטה מכתפותיהן אלא ו' טפחים וג' שליטי טפח מישתכח דגבוה י' ויותר: **וליגמר ממשה.** שפרס המשכן ומנמא דגובהן של לויס עשר אמות ושלש מלויס נוספו למזבח: **לימר מר.** במקבא דלריס: **אנשי הוצל.** היו נוטלין כדי מים ויין על רמשיהן ואין לוחזין לותם בידים: **מתני'**

תורה אור השלם

1 וְקִלְעֵי הֶחָצֵר וְאֵת מָסַךְ פֶּתַח הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעֵל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מֵיתָרֵיהֶן לְכָל עֲבֹדָתוֹ: במדבר ג כו

2 עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וְחֵצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: שמות כו טז

3 וּפָרַשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן וְיָשֶׂם אֶת מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה: שמות מ יט

רב נסים גאון

המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו ועל כתיפו חייב שכן משא בני קהת. בגמרא דבני מערבא מפרש כתי' ופקדת אלעזר בן אהרן הכהן שמן המאור בימינו וקטורת הסמים בשמאלו ומנחת התמיד של יום תלויה בזרועו, שמן המשחה איכן היה נתון ר' אבין בשם ר' אלעזר כמין צלוחית קטנה היתה תלויה באפונדתו. מה משכן עשר אף מזבח עשר אמות. בפרק מבוי (עירובין דף ב) אמרו אביצית אימא כי כתיב קלעים חמש עשרה אמה לכתף בגובהה הוא דכתיב גובהה, והא כתי' ורקומה חמש אמות, ההוא משפת מזבח ולמעלה כדי שלא יהא כהן עומד ועבודה בידו והעם רואין אותו מבחוץ. נחבאר כבר שהמובה יש בגובהו ר' אמות. ובמסכת זבחים בפרק קדשי קדשים (דף נס) אמרו ר' יהודה לטעמיה דאמר מזבח דמשה נמי גדול הוה דתניא ה' אמות אורך וה' אמות רוחב רבוע יהיה, דברים ככתבן דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר נאמר כאן רבוע ונאמר להלן רבוע מה להלן מאמצעיתו הוא מודד אף כאן מאמצעיתו הוא מודד כולו. ור' יוסי כי גמיר גזירה שוה בגובהה גמיר דתניא ושלש אמות קומתו דברים ככתבן דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר נאמר כאן רבוע ונאמר להלן במזבח ההזב רבוע מה להלן גובהו כשנים ברחבו אף כאן גובהו כשנים ברחבו, הא מה אני מקיים וקומה חמש אמות משפת סובב ולמעלה. דאמר מר אין השכינה שורה אלא על חכם וגבור ועשיר. עיקר דלילה במסכת נדרים בפרק אין בין מודד הנאה מחבירו (דף לח) א"ר יוחנן אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על חכם גבור ועשיר ועניו. ומנלן ממשה דכתיב (שמות מ) ויפרוש את האהל על המשכן, ואמר מר משה פרשו וכתיב (שמות כו) עשר אמות ארך הקרש. אימא דאריך ורקטין. אלא מן הדין קרא דכתיב (דברים ט) ואתפש בשני הלוחות, ותניא אורכן ו' ורוחבן ו' ועוביין ו'. עשיר דכתיב (שמות לד) פסל לך פסילותן שלך תהא. חכם, רב ושמואל דאמרי תרוייהו נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר א', שנאמר (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים. ענוי, דכתיב (במדבר יב) והאיש משה עניו מאד.

רבינו חננאל (המשך)

דרבא דחייב, אלמא אגד כלי לא שמיה אגד כחזקיה. קס רבא כשיטתיה דאביי, פירוש דסבר רבא כאביי דאגד כלי שמיה אגד (כחזקיה) ואיסקופה מליאה פירות פטור כדבי יוחנן. והלכה כרבא, דכל היכא דפליגי אביי ורבא הילכתא כרבא לבד יע"ל קג"ם. ותימ דרבא אדרבא ורמי דאביי אדאביי, דאיתמר המוציא פירות לרה"ר אמר אביי ביד חייב בכלי פטור, ורבא אמר ביד פטור בכלי חייב. והשתא דהדר אביי ואמר אגד כלי (שמיה) לא שמיה אגד וחייב קשיא אהא דקאמר הכא בכלי פטור. ורבא דקאמר אפילו מליאה חרדל פטור קשיא אהא דקאמר הכא בכלי חייב. ואמרינן איפוך אביי אמר בכלי חייב, רבא אמר בכלי פטור. וקא סלקא אדעתך דהא דאביי ורבא כגון שהיה עומד ברה"ר והוציא כלי שיש בו פירות לרה"ר, וכי אפכינן דהמוציא פירות. אבל הא שמעתא דחזקיה ורבי יוחנן, קבלה הוא דהדר ביה אביי מימריה ופס בשיטתיה דרבא ואיפליג עליה רבא. לענין הוציא ביד סליקה לה דליכא פלוגתא דמאן דאמר חייב בזמן ששלש ידו למטה משלשה, ומאן דאמר פטור למעלה משלשה. והתם בריציאות השבת כי תני העני חייב, אקשינן והא בענין עקירה מע"ג מקום ארבעה, ואמרינן בה כמה טעמי ואפריכו. ולבסוף אמרינן א"ר אבהו כגון ששלשל ידו למטה משלשה וקבלה. ואקשינן והא עומד קתני. ואוקימנא בשוחה, אי נמי דקאי בגומא. ואי איתא, נפק הדין טעמא מהלכתא, ואע"ג דלא קמה ביה מתניתין מדאקשינן אכיפך תנא לאשמעינן הילכתי הני, ולא משום דמימרא בטל הוא. ובפירקא אחרינא (לקמן בהמוזק) אמרינן אמר רב חלקיה בר טוביי, לא תוך שלשה דברי הכל חייב, למעלה מעשרה דברי הכל פטור, מג' ועד י' באנו למחלוקת ר' עקיבא ורבנן. ושמעתא דכל פחות מג' כלבוד דמי גמרא גמירי לה, ובהא דיוכתי מפרשי לה כתיקונה בסייעתא דשמיא. **והא** מלתא דאמרינן

ט) דנכי רבינו ל"ש שבשבפס מכלן עד סוף הענין משובשים ומסרי הכנה. ומוקן עפ"י בסמ"ע ועפ"י הערוך בר"ח הנלפס.